

# FREDERIK II SOM MÆCEN

## RENÆSSANCEFORUM 2 • 2006



### Indledning

20. maj 2005 afholdt Forum for Renæssancestudier en temadag om Frederik II som mæcen (1559-88), og det er foredragene fra dette seminar der udgør de første syv bidrag af dette nummer af Renæssanceforum. Vi havde på forhånd sendt invitation ud til de mennesker og forskningsmiljøer vi vidste arbejdede med denne periode af dansk kulturhistorie, og i løbet af temadagen blev emnet belyst fra mange sider, især kunst-, arkitektur-, litteratur- og videnskabshistorie. Det siger sig selv at en artikelsamling af denne karakter ikke dækker hele området. Især føler vi manglen af bidrag om musikken ved Frederik IIs hof, et område hvor der netop er indsamlet en del ny viden inden for de seneste årtier. Vi ville også gerne have haft forholdene i Norge belyst. Alligevel er vi stolte af resultatet og synes det er en spændende samling artikler vi hermed kan publicere.

Anden halvdel af 1500-tallet var en blomstingstid for kunst og kultur i Danmark. Den materielle baggrund var dels alment en stærk økonomi, baseret på eksport af korn, kvæg og fisk til de krigshærgede sydligere dele af Europa, dels aristokratiets og især kongens mæcenatsvirksomhed. Størstedelen af den katolske kirkes rigdomme var efter reformationen endt i kongens kasse, og ikke mindst Frederik II brugte gavmildt af sine midler på at understøtte kunst og kultur. I praksis udformede denne politik sig både som stipendier til enkeltpersoner (f.eks. til studierejser i udlandet) og som støtte til etablering af større institutioner, Anders Sørensen Vedels Liljebjerg i Ribe og Tycho Brahes Uraniborg på Hven. Digteren Hans Jørgensen Sadolin har givet prægnant udtryk for forholdet i flg. epigram:

Nomina dant vates, laurum rex donat et aurum.

Sic rex, sic vates munera digna ferunt.

(Navne er det digterne der tildeler, men kongen giver laurbær og guld. Sådan yder kongen og digterne hver deres passende bidrag.)

Der tegner sig et mønster i kongens mæcenatsvirksomhed, så at arkitekter, billedkunstnere og musikere blev inviteret fra udlandet, hvorimod digtere, humanistiske forskere og naturvidenskabsmænd blev rekrutteret fra landets egen befolkning. En undtagelse er Melchior Lorck, der som ung fik støtte fra kongens kasse til mangeårige studier i udlandet; men i denne fase af hans

liv var det Christian III der var hans mæcen. Hans forhold til Frederik II kan ses som en videreførelse af den relation kunstneren havde til Frederiks far.

Artiklerne giver – ikke overraskende - et billede af dansk kunst og kultur som en integreret del af det lutheranske Europa. Men det er også tydeligt at den danske konge var en af tidens helt store mæcener, i stand til at tiltrække sig eliten inden for de forskellige felter. I hvor høj grad dette skyldtes kongen som person eller hans rådgivere, er ikke et spørgsmål der tematiseres i dette bind. Det er dog bemærkelsesværdigt at mens Frederik II hos forskerne i dansksproget litteratur anses for ikke særlig intellektuelt interesseret, fremtræder han som en langt mere dynamisk skikkelse hos kunsthistorikere og latinister.

Bindets sidste artikel, af Henning Nørhøj, har tidsskriftet fået tilbudt af forfatteren, og vi er glade for dermed at kunne understrege at redaktionen gerne tager mod individuelt affattede artikler inden for alle sider af renæssanceforskningen.

Minna Skafte Jensen, Marianne Pade og Peter Zeeberg  
(Redaktører af Renæssanceforum 2)

# FREDERIK II SOM MÆCEN

## RENÆSSANCEFORUM 2 • 2006



### Indhold

Hanne Honnens de Lichtenberg

**Frederik II's kunstnere på Kronborg**

**Kongens forståelse for betydningen af kunst som et middel til glorificering af kongedømmet**

Ulrik Reindel

**Bordhimlens dydsmønstre**

**Kongen som garant for kunst, videnskab og velstand**

Hanne Kolind Poulsen

**Branding Frederik II**

**Om Melchior Lorcks kobberstik-portræt (1582)**

Birgitte Bøggild Johannsen

**Til Kongens og Rigets behov**

**Nogle betragtninger om kunstforbruget ved Frederik II's hof**

John R. Christianson

**Hoffet som formidler af naturfilosofi under Frederik den Anden**

Flemming Lundgreen-Nielsen

**Dansksproget digtning under Frederik II**

Karen Skovgaard-Petersen:

**Erasmus Lætus' *Res Danicæ* (1574)**

**En Danmarkshistorie i lyset af Syvårskrigen**

\*

Henning Nørhøj

**Platonismen i den Italienske Renæssance -**

**belyst ud fra tænkningen hos Cusanus, Ficino og Pico Mirandola**